

Kansallinen digitaalinen kirjasto

**Suomen VIII Arkistopäivät
18.5.2010 Jyväskylässä**

Kansallinen digitaalinen kirjasto:
tilannekatsaus

Suunnittelija Tapani Sainio

www.kdk2011.fi

Kansallinen digitaalinen kirjasto parantaa kirjastojen, arkistojen ja museoiden sähköisten aineistojen saatavuutta ja pitkäaikaissäilytystä.

- › Tuodaan kirjastojen, arkistojen ja museoiden tietovarannot ja palvelut kaikkien ulottuville
- › Tarjotaan uusia mahdollisuuksia tiedonsaannille, oppimiselle ja tutkimukselle, taiteelle ja luovalle toiminnalle
- › Varmistetaan, että tieto pysyy tulevienkin sukupolvien aktiivisessa käytössä

Valtiosihteerinviraston esittelynootti vuodelta 1812, Kansallisarkisto. Gallen-Kallela, Akseli: Luonnos värikuvaan Impivaara kaukaa, 1907. Valtion taidemuseo. Teuvo Tulio: Nuorena nukkunut (1937). Kansallinen audiovisuaalinen arkisto.

Hankkeen tausta

Kansalliset linjaukset velvoittavat kirjastojen, arkistojen ja museoiden tietovarantojen digitoinnin edistämiseen sekä niiden verkkoosaatavuuden ja pitkäaikaissäilytyksen parantamiseen.

- › Kansallinen tietoyhteiskuntastrategia 2007-2015
- › Valtioneuvoston periaatepäätös kansallisen tietoyhteiskuntapolitiikan tavoitteista 2007–2011
- › Arjen tietoyhteiskunta –toimintaohjelma 2007–2011: Kansallinen digitaalinen kirjasto -hanke

EU-tason linjaukset

- › 2005: i2010-strategia
- › 2005 ja 2007: Digitaaliset kirjastot -aloite: kulttuuriaineistot ja tieteellinen tieto
- › 2006: Komission ja Neuvoston päätelmät ja tiedonannot 2006 – 2009
- › Europeana-portaali: www.europeana.eu

KDK-hanke (2008 – 2011)

- › Opetusministeriö johtaa; saatavuusjaoston pj. Kansalliskirjasto, pitkäaikaissäilytysjaoston pj. Kansallisarkisto
- › Hankevaiheessa 35 toimijaa ja noin sata henkilöä
- › Ministeriöt, kulttuuriperinnön säilyttämisestä vastaavat kansalliset instituutiot, tieteelliset kirjastot ja yleiset kirjastot, arkistot, museot, yliopistot, ammattikorkeakoulut, tutkimuslaitokset, järjestöt ja verkostot
- **Painopisteet:**
 - › **yhteinen asiakasliittymä** kirjastojen, arkistojen ja museoiden tietovarannoille; **toiminnassa 2011**
 - › kirjastojen, arkistojen ja museoiden keskeisten aineistojen digitointi
 - › sähköisten kulttuuriperintöaineistojen **pitkäaikaissäilytysratkaisun kehittäminen; suunnitelma 2010**
 - › osaamisen lisääminen

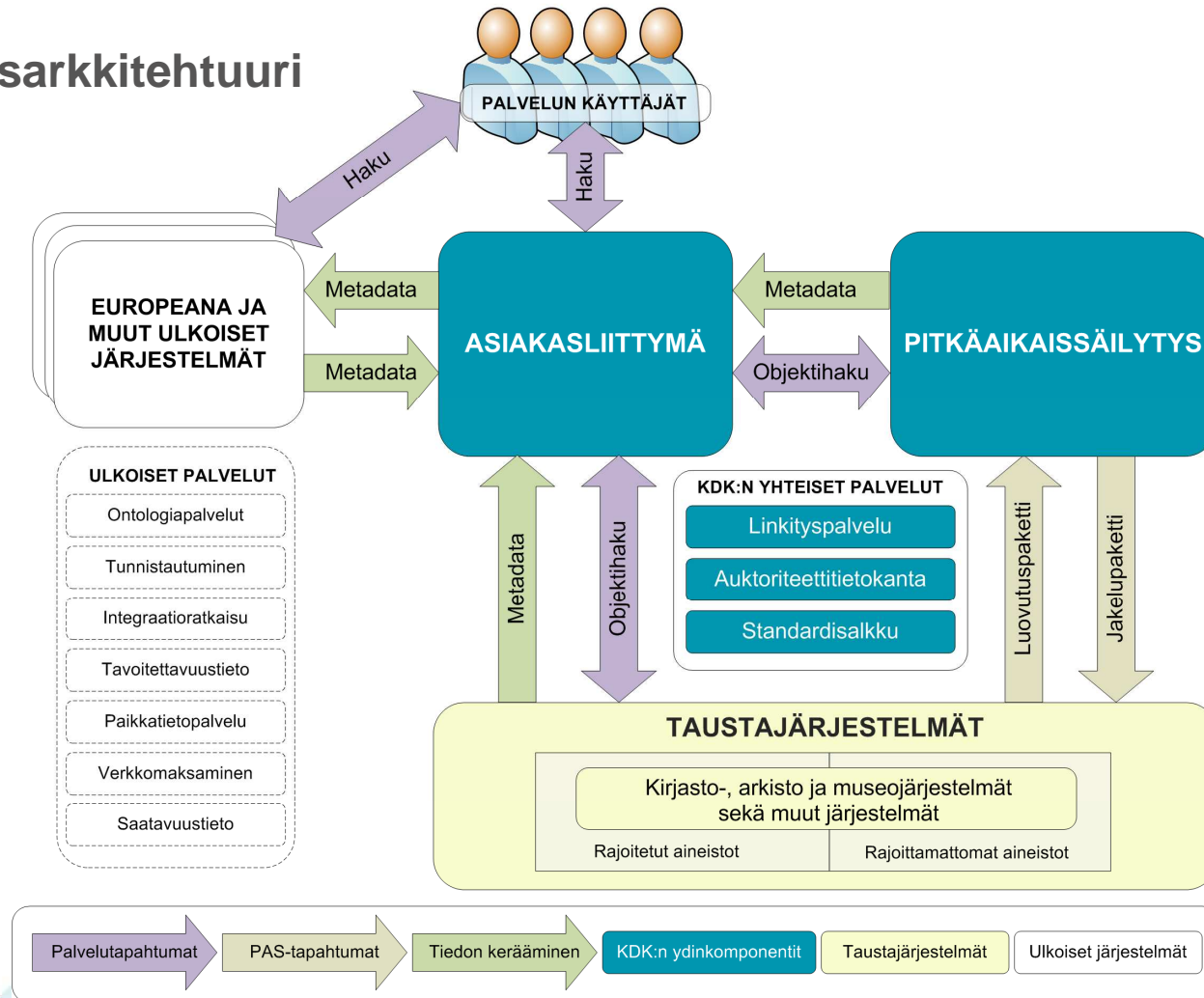

KDK-Kokonaisarkkitehtuuri

- › kuvaa, kuinka eri elementit – organisaatioyksiköt, ihmiset, toimintaprosessit, tiedot ja tietojärjestelmät – liittyvät toisiinsa ja toimivat kokonaisuutena
- › Kokonaisarkkitehtuuri luo selkeyttä tietojärjestelmien kokonaisuudelle
- › KDK-kokonaisarkkitehtuuri jakaantuu neljään osa-alueeseen: toiminta-, tieto-, tietojärjestelmä- ja teknologia-arkkitehtuuriin
- › standardisalkussa määritellään hankkeessa käytettävät standardit ja suositukset niiden laajempaan käyttöön

Kokonaisarkkitehtuuri

Asiakasliittymä

- › Kirjastojen, arkistojen ja museoiden yhteinen
- › Hakea voi kuvia, tekstejä, asiakirjoja, ääntä, videota, e-julkaisuja, kirjastoluetteloita jne.
- › Tiedonhaku ja palvelut samassa verkkopalvelussa
- › Pääsy sekä kaikille avoimiin että tunnistautumista edellyttäviin tietovarantoihin
- › Kansallinen näkymä sekä organisaatioiden omat paikalliset näkymät
- › Muuttaa organisaatio- ja aineistolähtöisen ajattelun sekä tuo palvelut sinne missä asiakas on
- › **Hyvä käytettävyys keskeinen suunnitteluperiaate**

Aikataulu

› Ohjelmiston hankinta	kesä/2010
› Pilottivaihe	syksy/2010
› Pilotin evaluointi	talvi/2011
› Käyttöönotto- ja tuotantovaihe	2011 ->

Asiakasliittymä käyttäjälle...

- › Helppo haku; tarkennettu haku > hakutulosten jäsentäminen
- › Integroidut palvelut; lainojen uusiminen, kuvien ostaminen, tilausten tekeminen
- › Käyttö muiden palveluiden kautta: Google, Facebook, oppimisympäristöt...
- › Sosiaalinen metadata: arviointi, tagittaminen, lisätiedon antaminen sisältöä tarjoavalle organisaatiolle <- aineiston laadun parantaminen

...ja osallistuvalla organisaatiolle

- › Asiakasliittymän avulla aineistot saadaan osaksi laajempaa kokonaisuutta ja palveluille lisää käyttäjiä.
- › Organisaatiot voivat ottaa asiakasliittymän käyttöönsä, muokata sen tarpeidensa mukaisesti ja korvata nykyiset asiakkaille tarjottavat käyttöliittymät.
- › Asiakasliittymän ylläpidosta vastaa Kansalliskirjasto vuodesta 2011 alkaen: keskitetty malli säästää kustannuksia sekä mahdollistaa laadukkaan kehittämisen yhteistyössä osallistuvien tahojen kesken.

Asiakasliittymä ja arkistot

- › Ensimmäisessä vaiheessa koskee Arkistolaitosta ja valtionapua saavia yksityisarkistoja
- › Kansallisarkisto yksi asiakasliittymää pilotoivista organisaatioista
- › Aineistoja haetaan mm. VAKKA, AARRE ja Digitaaliarkisto – tietokannoista
- › ASTIAa käytetään asiakasliittymän taustajärjestelmänä ja se tuo asiakasliittymään toiminnallisuuksiin arkistomaailman erityisominaisuuksia
- › Asiakasliittymään voidaan integroida taustajärjestelmien palveluita; arkistoista asiakas voisi esimerkiksi tehdä käyttörajoitteen aineiston lupatilauksen asiakasliittymän kautta.

Pitkäaikaissäilytys

- › Sähköisten kulttuuriperintöaineistojen pitkäaikaissäilyttämisen (PAS) kehittämishankkeen (2008-2010) tavoitteina on:
 - Yhteisen pitkäaikaissäilytysratkaisumallin kehittäminen arkistojen, kirjastojen ja museoiden keskeisille sähköisille tietovarannoille
 - Digitaalisten aineistojen käytöstä ja säilyttämisestä saatavien mitattavien hyötyjen selvittäminen OPM:n hallinnonalan muistiorganisaatiossa
 - Yhteistyön tiivistäminen eri toimijoiden välillä
- › Hankkeen loppuraportti valmistuu kesällä 2010, toteutukseen pyritään lähivuosina
- › Järjestelmä tarjoaa rajapintapalveluita sekä aineiston vastaanottoon että säilytettävän informaation jakeluun organisaatioiden tuotantjärjestelmille.
- › Perustehtävänä on pitkäaikaiseen säilytykseen luovutetun digitaalisen informaation tarjoaminen asiakkaalle ymmärrettävässä muodossa.

Hyöty- ja aineistoseelvitysten tuloksia:

Digitaalisten aineistojen hallinnan nykytilaa verrattiin PAS-järjestelmän asettamiin alustaviin vaatimuksiin sekä selvitettiin digitaalisten aineistojen siirtoon, käyttöön ja säilyttämiseen liittyviä tarpeita ja rajoituksia

- › Selvityksessä havaittiin, että pitkäaikaissäilytystä varten tarvitaan selkeitä ohjeita ja yhteisiä menetelmiä.
- › Keskitetyn pitkäaikaissäilytysratkaisun hyödyt perustuvat kahteen perushyötyyn: kustannussäästöihin sekä säilyttämisen turvallisuuteen ja helppouteen. Keskitetty palvelumalli tarjoaa näiden lisäksi myös suuremman tuotantoympäristön

PAS-palvelut

- **Lähtökohta**

- › Hyödyntäjälähtöinen palvelukonsepti
- › Palvelut vastaavat hyödyntäjien erilaisiin valmiuksiin ja tarpeisiin käyttäen PAS-palvelua

- **Säilyttämispalvelu**

- › Pitkäaikaissäilytykseen liittyvät toimenpiteet
- › Siirrettyjen ja/tai migroitujen aineistojen saantipalvelu
- › Aineistot säilyvät siirtävien tahojen aineistona

- **Tukipalvelut**

- › Metatietojen tarkistaminen ja siirtokuntoon saattaminen
- › Aineiston hallinta ja seuranta

Kansallinen digitaalinen kirjasto

Kiitos,

lisätietoa :

Hankekokonaisuus: Minna Karvonen, opetusministeriö ja Tapani Sainio,
Suomen valokuvataiteen museo

Asiakasliittymä: Kristiina Hormia-Poutanen ja Ari Rouvari, Kansalliskirjasto
sekä Markku Mäenpää ja Juha Kotipelto, Kansallisarkisto

Pitkäaikaissäilytys: Päivi Happonen ja Markus Merenmies, Kansallisarkisto

<http://www.kdk2011.fi>